

**Bruselj, 25. junij 2026
(OR. en)**

11024/26

**ECOFIN 893
RELEX 882
NIS 1
MED 32
COEST 506
ECB
EIB**

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	23. junij 2026
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	COM(2026) 294 final
Zadeva:	POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU o izvajanju makrofinančne pomoči tretjim državam v letu 2025

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2026) 294 final.

Priloga: COM(2026) 294 final



EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 23.6.2026
COM(2026) 294 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju makrofinančne pomoči tretjim državam v letu 2025

{SWD(2026) 160 final}

KAZALO

1. UVOD	2
2. UKREPI MAKROFINANČNE POMOČI V LETU 2025.....	3
2.1 Vzhodno sosedstvo.....	3
• Ukrajina	3
2.2 Južno sosedstvo	5
• Egipt.....	5
• Jordanija.....	6
2.3 Zahodni Balkan	8
• Severna Makedonija	8
3. ZAGOTAVLJANJE PRAVILNE UPORABE SREDSTEV V OKVIRU MAKROFINANČNE POMOČI: OPERATIVNE OCENE IN NAKNADNA VREDNOTENJA.....	9
3.1 Operativne ocene.....	9
3.2 Vrednotenja	10
4. SPLOŠNI RAZVOJ V ZVEZI Z INSTRUMENTOM MAKROFINANČNE POMOČI	11
4.1 Delovanje instrumenta makrofinančne pomoči.....	11
4.2 Makrofinančna pomoč v večletnem finančnem okviru 2021–2027	12
4.3 Makrofinančna pomoč, kot je predlagana v naslednjem večletnem finančnem okviru 2028–2034 – predlog Komisije.....	13
5 OBETI ZA PRIHODNOST – UKREPI MAKROFINANČNE POMOČI IN PRORAČUNSKO STANJE LETA 2026	14

Preglednica 1: Prevzete obveznosti in plačila nepovratnih sredstev v okviru makrofinančne pomoči ter izplačila makrofinančne pomoči v obliki posojil v obdobju 2023–2026 (v EUR).. 17

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju makrofinančne pomoči tretjim državam v letu 2025¹

1. Uvod

Makrofinančna pomoč je finančni instrument EU² za partnerske države, ki se spoprijemajo s plačilnobilancijskimi težavami. Od uvedbe leta 1990 prispeva h krepitvi makroekonomske in finančne stabilnosti v sosednjih državah EU ali državah, ki so zemljepisno blizu EU, vključno z državami kandidatkami, hkrati pa jih podpira pri izvajanju strukturnih reform. Običajno se zagotavlja, če obstaja nepreventivni kreditni aranžma, dogovorjen z Mednarodnim denarnim skladom (MDS). Za ukrepe makrofinančne pomoči velja tudi politični pogoj, v skladu s katerim je treba spoštovati človekove pravice in učinkovite demokratične mehanizme, vključno z večstrankarskim parlamentarnim sistemom in pravno državo, da se zagotovi skladnost z načeli in cilji zunanjega delovanja Unije iz člena 21(1) PEU.

Namen makrofinančne pomoči je ublažiti neposredni pritisk na zunanje financiranje in odpraviti temeljne vzroke za stres v plačilni bilanci. S pravočasno in ciljno finančno pomočjo državam upravičenkam omogoča, da se poveča fiskalni manevrski prostor, izboljša vzdržnost dolga in pospešijo potrebne reforme. Ukrepi makrofinančne pomoči lahko z lajšanjem makroekonomskega prilagajanja ublažijo neugodne gospodarske in družbene učinke ter tako partnerskim državam omogočijo dovolj časa za odpravo temeljnih vzrokov njihove plačilnobilancijske krize.

Makrofinančna pomoč se zagotavlja predvsem v obliki ugodnih dolgoročnih posojil, čeprav so lahko ukrepi po potrebi kombinacija posojil in nepovratnih sredstev. Posojila makrofinančne pomoči se financirajo v okviru diverzificirane strategije financiranja EU, v skladu s katero Komisija izdaja enotne obveznice EU in prihodke dodeli v osrednji sklad financiranja, iz katerega se financirajo različni programi politike EU, vključno z makrofinančno pomočjo. Nepovratna sredstva v okviru makrofinančne pomoči se financirajo neposredno iz proračuna EU.

Makrofinančna pomoč se običajno sprosti v obrokih, če so izpolnjeni jasno opredeljeni pogoji gospodarske politike, dogovorjeni s partnersko državo. Dopolnjuje redno pomoč EU za sodelovanje in prispeva k širšim ciljem EU, in sicer ohranjanju stabilnosti ter spodbujanju blaginje in vrednot EU zunaj njenih meja. Ta ocena je podprta z več neodvisnimi naknadnimi vrednotenji ukrepov makrofinančne pomoči³ in metavrednotenjem iz leta 2023, ki zajema vse ukrepe makrofinančne pomoči, ovrednotene med letoma 2010 in 2020⁴.

¹ To poročilo temelji na informacijah, ki so bile na voljo do aprila 2026.

² Pravna podlaga za makrofinančno pomoč tretjim državam, razen državam v razvoju, je člen 212 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Člen 213 PDEU se lahko uporablja kot pravna podlaga, če tretja država potrebuje nujno finančno pomoč.

³ Vsa naknadna vrednotenja so na voljo na spletišču Komisije: https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_sl.

⁴ Delovni dokument služb Komisije Ocena makrofinančne pomoči tretjim državam (Metavrednotenje ukrepov za obdobje 2010–2020), SWD(2023) 16.

Leta 2025 se je še naprej dokazovalo, da se je mogoče z instrumentom makrofinančne pomoči hitro in učinkovito odzvati na izjemne okoliščine ter hkrati ohranjati glavno nalogo te pomoči, ki je varovanje makroekonomske stabilnosti in spodbujanje strukturnih reform. EU je v Ukrajini izplačala 18,1 milijarde EUR posojil makrofinančne pomoči kot del pobude skupine G7 za posojila Ukrajini za pospešitev uporabe izrednih prihodkov (Extraordinary Revenue Acceleration Loans for Ukraine)⁵. Čeprav je bila ta podpora, tako kot prejšnji ukrepi makrofinančne pomoči, po svojih značilnostih specifična, je bil njen cilj zadostiti nujnim potrebam države po financiranju in podpreti njeno gospodarsko odpornost ob nadaljnjih napadih Rusije, ki povzročajo veliko škodo kritični infrastrukturi Ukrajine in znatne makroekonomske posledice. Hkrati sta se z ukrepi makrofinančne pomoči za Egipt in Jordanijo stabilizirali njuni gospodarstvi ob večjih izzivih, ki izhajajo iz zapletenih in nestabilnih regionalnih razmer na Bližnjem vzhodu, ter potrebi po pospežitvi pomembnih strukturnih reform.

Letno poročilo o makrofinančni pomoči za leto 2025 je bilo pripravljeno v skladu z obveznostmi Komisije glede poročanja, določenimi v pravu EU. Priložen mu je delovni dokument služb Komisije, ki vsebuje podrobnejšo oceno izvajanja posameznih ukrepov makrofinančne pomoči.

2. UKREPI MAKROFINANČNE POMOČI V LETU 2025

Evropska unija je leta 2025 zagotovila makrofinančno pomoč Ukrajini, Egiptu in Jordaniji.

Zaradi nadaljevanja vojne agresije Rusije je Ukrajina ostala največja prejemnica makrofinančne pomoči, saj ji je bilo v okviru pobude skupine G7 za posojila za pospešitev uporabe izrednih prihodkov skozi vse leto izplačanih 18,1 milijarde EUR, v okviru te pobude pa je bilo skupno na voljo 45 milijard EUR posojil, ki jih bo treba odplačati z izrednimi prihodki, ustvarjenimi z imobiliziranimi ruskimi državnimi sredstvi. V južnem sosedstvu sta sozakonodajalca junija 2025 odobrila ukrep makrofinančne pomoči Egiptu v višini 4 milijard EUR, od katerih je bila 1 milijarda EUR izplačana januarja 2026. Poleg tega sta aprila 2025 odobrila ukrep makrofinančne pomoči Jordaniji v višini 500 milijonov EUR, pri čemer je bilo septembra 2025 izplačanih 250 milijonov EUR. Komisija je avgusta 2025 predlagala dodatni ukrep makrofinančne pomoči Jordaniji v višini 500 milijonov EUR. Kar zadeva Zahodni Balkan, pri potekajočem ukrepu makrofinančne pomoči Severni Makedoniji v višini 100 milijonov EUR ni bilo nadaljnega napredka.

2.1 Vzhodno sosedstvo

- **Ukrajina**

Ob hudem uničenju človeškega in fizičnega kapitala od začetka obsežne invazije Rusije leta 2022 gospodarstvo Ukrajine še naprej kaže znatno odpornost, čeprav se je rast v zadnjih četrletjih izrazito upočasnila. Realna rast BDP se je po 3,5-odstotnem povečanju v letu 2024 v letu 2025 upočasnila na 1,8 % zaradi okrepljenih napadov na energetska

⁵ Uredba (EU) 2024/2773 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. oktobra 2024 o vzpostavitvi mehanizma sodelovanja pri posojilih za Ukrajino in zagotovitvi izredne makrofinančne pomoči Ukrajini, UL L, 2024/2773, 28.10.2024.

infrastrukturo, pomanjkanje delovne sile in trajajočih omejitev zmogljivosti. Gospodarstvo je bilo še naprej močno odvisno od delovanja izvoznih koridorjev prek Črnega morja in Donave ter od trajne mednarodne finančne pomoči, vključno s podporo v okviru makrofinančne pomoči EU v obliki posojil za pospešitev uporabe izrednih prihodkov in instrumenta za Ukrajino. Inflacija se je v začetku leta 2025 povišala zaradi motenj v oskrbi z energijo, pritiskov na cene hrane in močne rasti plač, nato pa se je precej umirila in januarja 2026 dosegla 7,4 %. To je bilo deloma posledica stroge naravnosti denarne politike Narodne banke Ukrajine v letu 2025, ki se je sprostila šele pred kratkim, ko je bila ključna obrestna mera januarja 2026 znižana na 15 %. Zunanji položaj ostaja krhek, primanjkljaj na tekočem računu pa je v letu 2025 po ocenah še vedno velik in znaša 14,5 % BDP, kar kaže na veliko povpraševanje po uvozu, povezano z obrambnimi potrebami, energijo in obnovo, ter postopno zmanjševanje financiranja z nepovratnimi sredstvi. Javne finance ostajajo pod velikim pritiskom, primanjkljaj državnega proračuna pa znaša 19,5 % BDP, kar izraža trajne vojne izdatke in potrebe po obnovi kljub novim davčnim ukrepom za povečanje prihodkov. Bančni sektor je doslej ostal stabilen in dobro kapitaliziran, podpirala pa sta ga preudarno urejanje in dobra likvidnost, in to kljub izjemno zahtevnemu okolju poslovanja. V prihodnje ostajajo gospodarski obeti zelo negotovi, omejujejo pa jih nadaljnje uničevanje energetske in proizvodne infrastrukture, pomanjkanje delovne sile in nepredvidljiv potek vojne. Glede na navedeno ostaja trajna in predvidljiva mednarodna finančna podpora bistvena za ohranitev makroekonomske stabilnosti in omogočanje Ukrajini, da se še naprej upira vojni agresiji Rusije.

Po zaporednih ukrepih makrofinančne pomoči, v okviru katerih je bilo od začetka obsežne vojne agresije Rusije do konca leta 2023 izplačanih skupaj 25,2 milijarde EUR, je vojna še naprej močno obremenjevala ukrajinske javne finance. Da bi se pokrila vrzel v financiranju države, je bilo zato leta 2025 potrebno dodatno financiranje.

Glede na navedeno so se voditelji skupine G7 na vrhu junija 2024 v Apuliji v Italiji zavezali, da bodo Ukrajini zagotovili 45 milijard EUR v obliki posojil, ki jih bo treba odplačati z uporabo prihodnjih izrednih prihodkov, ustvarjenih z imobiliziranimi ruskimi državnimi sredstvi v EU in drugih ustreznih jurisdikcijah. Evropski parlament in Svet sta na podlagi te zaveze 24. oktobra 2024 sprejela Uredbo (EU) 2024/2773, ki je začela veljati 29. oktobra 2024. Potem ko so bili na srečanju finančnih ministrov skupine G7 25. oktobra 2024 potrjeni prispevki partneric skupine G7, je EU potrdila posojilo makrofinančne pomoči Ukrajini v višini 18,1 milijarde EUR, ki naj bi bilo izplačano v enem obroku. Komisija je 18. decembra 2024 sprejela sklep o odobritvi sprostitev edinega obroka, potem ko je ocenila, da so bili pogoji politike, povezani s tem obrokom, izpolnjeni⁶. Ti pogoji so zajemali ključna področja reform, vključno z makrofinančno stabilnostjo, podjetji v državni lasti, javno upravo, energijo, pravno državo in preprečevanjem korupcije ter obrambo. Zasnovani so bili kot vmesni koraki za izvajanje širših ukrepov v okviru načrta za Ukrajino.

Celotni znesek makrofinančne pomoči je bil leta 2025 izplačan v tranšah, pri čemer je bilo prvo izplačilo v višini 3 milijard EUR izvršeno januarja. Februarja zaradi tega delnega

⁶ Posojilo makrofinančne pomoči EU v obliki posojil za pospešitev uporabe izrednih prihodkov je bilo zajamčeno z manevrskim prostorom proračuna EU. Da bi za posojilo veljalo to jamstvo, je bilo glede na obdobje razpoložljivosti manevrskega prostora sklep o sprostitvi edinega obroka treba sprejeti do 24. decembra 2024.

predčasnega izplačila ni bilo izvršeno nobeno izplačilo. Nato so izplačila potekala po ustaljenem časovnem razporedu, pri čemer so bile od marca do septembra 2025 izplačane tranše v višini 1 milijarde EUR. S stopnjevanjem sovražnosti na frontni črti so potrebe Ukrajine po vojnem financiranju v četrtem četrtletju 2025 presegle prejšnje ocene. Zaradi prožnosti v časovnem razporedu izplačil se je lahko tranša v višini 6,1 milijarde EUR, prvotno predvidena za december 2025, izplačala predčasno ter dopolnila redni izplačili oktobra in novembra 2025. Zato je izplačilo oktobra 2025 znašalo 4 milijarde EUR, novembra 2025 pa 4,1 milijarde EUR.

Na podlagi sprotnih vrednotenj služb Komisije in Evropske službe za zunanje delovanje se je politični pogoj skozi vse leto še naprej ocenjeval pozitivno. Vendar so dogodki julija 2025, ki so vplivali na institucionalni okvir, ki ureja neodvisnost protikorupcijskih organov – zlasti nacionalnega urada za boj proti korupciji Ukrajine in specializiranega protikorupcijskega tožilstva –, vzbudili zaskrbljenost; dojemali so se namreč kot potencialno velik korak nazaj pri varovanju avtonomije ključnih institucij za boj proti korupciji. Komisija je tesno sodelovala z ukrajinskimi organi, da bi spremenila stanje, obnovila neodvisnost nacionalnega urada za boj proti korupciji Ukrajine in specializiranega protikorupcijskega tožilstva ter zagotovila, da se morebitna tveganja za institucionalno neodvisnost ustrezno obravnavajo pred vsakim izplačilom v okviru makrofinančne pomoči (pri čemer je bilo plačilo zadržano, dokler se položaj ni razrešil).

Vzporedno je Ukrajina uspešno zaključila več pregledov ureditve v okviru instrumenta za povečanje financiranja MDS iz leta 2023, kar poudarja njeno nadaljnjo zavezanost uresničevanju reform kljub izjemno zahtevnim okoliščinam.

2.2 Južno sosedstvo

- **Egipt**

Egipt se je na začetku tega desetletja spoprijemal z zahtevnimi makroekonomskimi razmerami zaradi več zunanjih šokov, kot so pandemija COVID-19, vojna v Gazi in napadi na ladje v Rdečem morju. Počasen napredek pri gospodarskih reformah je ustvarjal negotovost in odvrčal tuje vlagatelje. Realna rast BDP Egipta je v proračunskem letu od julija 2024 do junija 2025 (v nadaljnjem besedilu: proračunsko leto 2024/2025) dosegla 4,4 % in se v drugi polovici leta 2025 medletno še pospešila na 5,3 %. Z napredkom pri upravljanju makroekonomskih politik, učinkom liberalizacije menjalnega tečaja leta 2024 in nekaterimi izboljšavami poslovnega okolja so se razmere začele izboljševati. Rast so spodbujale predvsem zasebna potrošnja in zasebne naložbe, javne naložbe pa so se zmanjšale. Prispevek neto izvoza blaga in storitev je ostal negativen. Stopnja brezposelnosti se je v četrtem četrtletju 2025 znižala na 6,2 %, leto prej pa je znašala 6,4 %. Inflacija se je v drugi polovici leta 2025 ustalila pri približno 12 %, potem ko je leta 2024 znašala 28,5 %. Primanjkljaj sektorja država je v proračunskem letu 2024/2025 znašal 7,2 % BDP, pri čemer so plačila obresti na dolg sektorja država presegla 10 % BDP. Javni dolg se je zmanjšal na 84 % BDP. Primanjkljaj na tekočem računu se je v proračunskem letu 2024/2025 zmanjšal na 4,2 % BDP, saj so večja nakazila zdomcev in prihodki od turizma delno izravnali naraščajoči primanjkljaj v blagovni menjavi. Neposredne tuje naložbe so v proračunskem letu 2024/2025 znašale 3,3 % BDP. Neto

devizne rezerve centralne banke so konec aprila 2026 dosegle 53 milijard USD, kar ustreza šestmesečnemu uvozu blaga in storitev, kar je povečanje v primerjavi z 48,1 milijarde USD, kolikor jih je bilo zabeleženih leto prej. Egipt pa zaradi odvisnosti od uvožene nafte in plina, turizma in nakazil ostaja ranljiv za zunanje šoke, kot je nedavni konflikt na Bližnjem vzhodu, čeprav je zaradi izvedenih reformnih prizadevanj bolje pripravljen kot pri prejšnji energetske krizi.

EU in Egipt sta marca 2024 sklenila strateško in celovito partnerstvo za skupno blaginjo, stabilnost in varnost, podprto s finančnim svežnjem v višini do 7,4 milijarde EUR kratkoročne in dolgoročne podpore. Komisija je ob upoštevanju težkih gospodarskih razmer in finančnega položaja Egipta ter njegove pomembne stabilizacijske vloge v vse bolj nestabilni regiji predlagala, da se Egipt podpre z ukrepoma makrofinančne pomoči v skupni višini do 5 milijard EUR, razdeljenima na (i) kratkoročni ukrep makrofinančne pomoči v višini 1 milijarde EUR in (ii) redni ukrep makrofinančne pomoči v višini do 4 milijard EUR. Kratkoročno makrofinančno pomoč v višini 1 milijarde EUR je Svet odobril aprila 2024⁷, decembra 2024 pa je bila v celoti izplačana v enem obroku.

Nadaljnji ukrep v višini 4 milijard EUR sta Evropski parlament in Svet odobrila junija 2025⁸. Memorandum o soglasju, o katerem je odbor držav članic podal mnenje, je bil podpisan julija 2025. Prvi obrok v višini 1 milijarde EUR je bil izplačan januarja 2026 po pozitivni oceni izvajanja 13 ukrepov politike, povezanih s prvim obrokom (osredotočenih na krepitev javnih financ, izboljšanje socialne zaščite in politik trga dela, povečanje konkurenčnosti in izboljšanje poslovnega okolja ter podporo zelenemu prehodu), napredka Egipta pri izvajanju konkretnih in verodostojnih ukrepov, zahtevanih v okviru političnega pogoja, ter izvajanja programa MDS, ki še naprej poteka po načrtih. Tudi izplačili drugega in tretjega obroka makrofinančne pomoči, od katerih vsak znaša 1,5 milijarde EUR, sta predvideni za leto 2026, če bo ocena pogojev pozitivna.

Izvršni odbor je marca 2025 zaključil četrti pregled instrumenta za povečanje financiranja MDS v višini 8 milijard USD. Zaradi zamud pri izvajanju politike je bil peti pregled združen s šestim in je bil opravljen decembra 2025. Izvršni odbor MDS ga je odobril februarja 2026. Program MDS se izteče decembra 2026.

• **Jordanija**

Na jordansko gospodarstvo in obete še naprej negativno vplivajo vztrajne regionalne negotovosti kljub na splošno odporni makroekonomski uspešnosti. Realna rast BDP Jordanije se je v prvih treh četrtletjih 2025 pospešila na 2,7 %, v primerjavi z 2,4 % v istem obdobju leta 2024. Rast je bila leta 2025 razpršena po več sektorjih in je izražala nadaljnje izboljšanje v kmetijstvu, predelovalnih dejavnostih in prometnih storitvah, rudarstvo pa je nekoliko upadlo. Motnje v letalskem prometu, povezane z zaostrenimi regionalnimi napetostmi poleti, so bile kratkotrajne in zdi se, da so imele omejene posledice za turizem in trgovino. Povprečna inflacija je leta 2025 znašala 1,8 %. Centralna banka Jordanije je septembra 2025 referenčno obrestno mero znižala za 25 bazičnih točk na 6,25 %, kar je bilo njeno prvo znižanje po decembru 2024 in je bilo na

⁷ Sklep Sveta (EU) 2024/1144 z dne 12. aprila 2024 o zagotavljanju kratkoročne makrofinančne pomoči Arabski republiki Egipt, UL L, 2024/1144, 15.4.2024.

⁸ Sklep (EU) 2025/1267 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2025 o zagotavljanju makrofinančne pomoči Arabski republiki Egipt, UL L, 2025/1267, 27.6.2025.

splošno usklajeno z rahljanjem denarne politike v ZDA, saj je jordanski dinar vezan na ameriški dolar.

Primanjkljaj na tekočem računu se je v prvi polovici leta 2025 zmanjšal na 7,4 % BDP, leto prej pa je znašal 8,3 % BDP. To izboljšanje je bilo posledica večjega izvoza blaga in storitev, ki je več kot izravnal rast uvoza. Pri trgovini z blagom se je zabeležil primanjkljaj v višini 25,7 % BDP, ki so ga delno ublažili znatni prihodki iz turizma. Neposredne tuje naložbe so se v prvi polovici leta 2025 povečale na 4,0 % BDP (v primerjavi s 3,1 % BDP leta 2024). Bruto devizne rezerve centralne banke Jordanije so konec novembra 2025 ostale visoke in so znašale 24,6 milijarde USD, kar pokriva približno 8,8 meseca uvoza blaga in storitev. Skupni primanjkljaj centralne države naj bi se zmanjšal s približno 5,3 % BDP v letu 2025 na približno 4,8 % BDP v letu 2026 (4,3 % BDP v letu 2027), kar kaže na pričakovano nadaljnjo mobilizacijo prihodkov in disciplino pri odhodkih. Javni dolg in javno zajamčeni dolg sta konec leta 2025 ostala visoka, in sicer na ravni 108,6 % BDP (83,4 % BDP brez dolga sklada za socialno varnost), zunanji dolg pa je znašal 42,2 % BDP. Bonitetne agencije so leta 2025 ohranile bonitetno oceno Jordanije za državni dolg v špekulativnem razredu.

Izbruh vojne v Gazi oktobra 2023 je povzročil znatne učinke prelivanja, povečal pritisk na varnost Jordanije in preskušal njeno gospodarsko odpornost. Glede na navedeno so jordanski organi oktobra 2023 zaprosili za nov ukrep makrofinančne pomoči. Sozakonodajalca sta aprila 2025 odobrila četrti program makrofinančne pomoči (MFA IV) v obliki posojil v višini 500 milijonov EUR⁹, septembra 2025 pa je sledilo prvo izplačilo v višini 250 milijonov EUR. Za to prvo izplačilo so morali biti izpolnjeni predpogoji, tj. politični pogoj in zadovoljivi rezultati pri izvajanju programa MDS. Izplačila v okviru ukrepa so bila izvršena predčasno, da bi lahko Jordanija zadostila nujnim potrebam po zunanjem financiranju ob povečani regionalni nestabilnosti, hkrati pa delno nadomestila neobičajno dolgo zamudo med prošnjo iz oktobra 2023 in sprejetjem aprila 2025. Del te zamude je bil povezan z volitvami v Evropski parlament leta 2024 in njegovim poznejšim oblikovanjem.

Preostala obroka v višini 150 milijonov EUR in 100 milijonov EUR sta predvidena za leti 2026 in 2027, če bodo izpolnjeni predpogoji in pogoji politike, dogovorjeni v memorandumu o soglasju, ki so osredotočeni na krepitev javnih financ, izboljšanje upravljanja in boja proti korupciji, izboljšanje socialne zaščite in politik trga dela ter podporo zelenemu prehodu in bolj dinamičnemu poslovnemu okolju.

Tesna povezanost Jordanije z MDS temelji na štiriletni ureditvi v okviru instrumenta za povečanje financiranja, odobreni januarja 2024, s skupnimi sredstvi v višini približno 1,3 milijarde USD ter ureditvi v okviru instrumenta za odpornost in trajnostnost, odobreni junija 2025, s sredstvi v višini približno 700 milijonov USD. Zadnji pregled v okviru obeh instrumentov je bil opravljen aprila 2026, ko je MDS z organi dosegel sporazum na delovni ravni; v njem je bila poudarjena dobra uspešnost programa kljub vse zahtevnejšemu zunanjemu okolju zaradi najnovejše vojne na Bližnjem vzhodu. MDS je ocenil, da fiskalna uspešnost Jordanije ostaja skladna s cilji programa, podpirata pa jo učinkovito pobiranje

⁹ Sklep (EU) 2025/793 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. aprila 2025 o zagotavljanju makrofinančne pomoči Hašemitski kraljevini Jordaniji, UL L, 2025/793, 22.4.2025.

prihodkov in disciplinirana tekoča poraba. Organi so zavezani nadaljnji postopni fiskalni konsolidaciji, da bi se delež javnega dolga začel zmanjševati, pri čemer se opirajo na srednjeročno strategijo prihodkov in izboljšanje financ gospodarskih javnih služb, hkrati pa ohranjajo manevrski prostor za nujno porabo za socialne in javne naložbe.

Jordanija je glede na zahtevne gospodarske razmere in velike neizpolnjene potrebe po financiranju januarja 2025 zaprosila za dodatni, peti program makrofinančne pomoči (MFA V) v višini 500 milijonov EUR. V prošnji je bilo opozorjeno na slabšanje gospodarskega in političnega okolja, pri čemer so se regionalni pretresi v letu 2024 ob že tako negotovih svetovnih razmerah še stopnjevali. Sozakonodajalca sta novi ukrep odobrila januarja 2026¹⁰, izplačila pa so načrtovana v obdobju 2026–2027 vzporedno s četrnim programom makrofinančne pomoči. Pogajanja o memorandumu o soglasju še potekajo. Četrty in peti program makrofinančne pomoči sta del širšega okvira strateškega in celovitega partnerstva med EU in Jordanijo, vzpostavljenega januarja 2025.

2.3 Zahodni Balkan

• Severna Makedonija

Rast BDP se je s 3 % v letu 2024 pospešila na 3,5 % v letu 2025, k čemur so v veliki meri prispevale naložbe, saj so dela na projektih javnih cest potekala hitreje. Povečale so se tudi zasebne naložbe, podprte s posojili, ki jih je subvencionirala država. Rast potrošnje gospodinjstev je ostala na isti ravni kot leto prej (2,2 % medletno), podpirali pa so jo rast realnega razpoložljivega dohodka zaradi povečanja pokojnin in plač ob začasnem umirjanju inflacije ter močno povečanje števila posojil. K rasti je dodatno prispevala javna potrošnja (+5,3 %), kar je predvsem posledica velikega povišanja plač v javnem sektorju. Izvoz se je leta 2025 okrepil (+6,1 %), potem ko se je leta 2024 realno zmanjšal. Ker so naložbe in izvozna proizvodnja močno odvisne od uvoženih vložkov, pa je bilo letno povečanje uvoza znatnejše (+6,8 %). Na splošno je prispevek neto izvoza k rasti BDP ostal negativen. Povprečna letna inflacija cen življenjskih potrebščin se je s 3,5 % v letu 2024 pospešila na 4,1 % v letu 2025, kar je bilo posledica cen hrane kljub začasnim vladnim ukrepom za nadzor cen, na domačem trgu pa tudi naraščajočih stroškov dela, ki so vplivali na storitve. Centralna banka je ohranila previdno naravnost politike, zvišala obvezne rezerve in okrepila makrobonitetne instrumente. Decembra 2025 je prilagodila okvir denarne politike, da bi izboljšala upravljanje likvidnosti in transmisijski mehanizem denarne politike. Primanjkljaj na tekočem računu se je leta 2025 medletno povečal za 2,1 odstotne točke na 4,3 % BDP, predvsem zaradi manjšega presežka v saldu sekundarnih dohodkov in saldu storitev. Neto prilivi neposrednih tujih naložb so se z izjemno visoke ravni leta 2024 (6,6 %) leta 2025 zmanjšali na 2,2 % BDP, predvsem zaradi velikih odlivov v obliki posojil med podjetji, ne pa zaradi upada novih naložb. Fiskalna politika je ostala ekspanzivna. Primanjkljaj sektorja država se je leta 2025 na letni ravni zmanjšal za 0,5 odstotne točke na 4 % BDP, kot je načrtovala vlada. Z rebalansom proračuna sredi leta so se zmanjšale naložbe v osnovna sredstva, da bi se financirale nove prevzete obveznosti glede porabe, zlasti za plače v javnem sektorju in pokojnine. Raven javnega

¹⁰ Sklep (EU) 2026/188 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. januarja 2026 o zagotavljanju makrofinančne pomoči Hašemitski kraljevini Jordaniji, UL L, 2026/188, 23.1.2026.

dolga Severne Makedonije je bila konec leta 2025 za približno 10 odstotnih točk višja od ravni pred pandemijo (leto 2019) in je znašala 59,6 % BDP, dolg sektorja država pa se je v tem obdobju povečal za 11,3 odstotne točke na 51,8 % BDP.

Komisija je februarja 2023 sprejela predlog za zagotovitev makrofinančne pomoči Severni Makedoniji v višini do 100 milijonov EUR v obliki posojil, ki se izplačajo v dveh enakih obrokih. Sozakonodajalca sta ukrep odobrila julija 2023¹¹, Komisija in organi Severne Makedonije pa so januarja 2024 podpisali memorandum o soglasju. Ta vsebuje 20 pogojev politike (od katerih se jih osem nanaša na prvi obrok) na naslednjih področjih: javne finance, poslovno okolje, izobraževanje in trg dela, energija, pravosodje, dobro upravljanje in boj proti korupciji. Komisija je aprila 2024 izplačala prvi obrok v višini 50 milijonov EUR, potem ko je ocenila, da so bili izpolnjeni vsi z njim povezani pogoji.

Drugi obrok v višini 50 milijonov EUR do zdaj še ni bil izplačan, saj organi niso zaprosili za sredstva in torej niso predložili izjave o skladnosti glede izvajanja z njim povezanih reform politike. Po tem ko se je novembra 2024 iztekla ureditev v okviru preventivne in likvidnostne linije z MDS, Severna Makedonija s tem skladom ni sklenila novega programa izplačil, kar je eden od predpogojev za sprostitev obroka makrofinančne pomoči. Obdobje razpoložljivosti ukrepa makrofinančne pomoči se izteče avgusta 2026.

3. ZAGOTAVLJANJE PRAVILNE UPORABE SREDSTEV V OKVIRU MAKROFINANČNE POMOČI: OPERATIVNE OCENE IN NAKNADNA VREDNOTENJA

3.1 Operativne ocene

Komisija v skladu z zahtevami iz Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509¹² (v nadaljnjem besedilu: finančna uredba) ob pomoči zunanjih svetovalcev izvaja operativne ocene, da bi pridobila razumna zagotovila o delovanju upravnih postopkov in finančnih tokov držav upravičenk.

V operativnih ocenah se proučujejo sistemi upravljanja javnih financ, zlasti institucionalna ureditev ter postopki ministrstev za finance in centralnih bank, in konkretnije upravljanje računov, na katere se prejema finančna pomoč EU. Posebna pozornost je namenjena tudi delovanju, neodvisnosti in delovnim programom institucij za zunanjo revizijo ter učinkovitosti njihovih pregledov. Poleg tega se pregledajo postopki javnega naročanja na centralni ravni.

Leta 2022 je bila izvedena operativna ocena upravnih in finančnih tokov Ukrajine pred izredno makrofinančno pomočjo (leto 2022), makrofinančno pomočjo + (leto 2023) in makrofinančno pomočjo v obliki posojil za pospešitev uporabe izrednih prihodkov (obdobje 2024–2025). V njej je bilo ugotovljeno, da je bil od prejšnje ocene iz leta 2018 dosežen znaten napredek pri krepitvi sistemov upravljanja javnih financ in drugih finančnih tokov. Poudarjena je bila tudi stalna zavezanost ukrajinskih organov

¹¹ Sklep (EU) 2023/1461 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2023 o zagotavljanju makrofinančne pomoči Republiki Severni Makedoniji, UL L 180, 17.7.2023, str. 1.

¹² Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. septembra 2024 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, UL L, 2024/2509, 26.9.2024.

neprekinjenemu izboljševanju. V oceni je bilo poudarjeno, da je treba dati prednost reformam upravljanja javnih financ na ključnih področjih, in priporočeno nadaljnje ukrepanje, ko se bo varnost izboljšala, glede na znatna prizadevanja, ki bodo potrebna za obnovo v prihodnosti.

V začetku leta 2026 je Komisija glede na pričakovani začetek novega ukrepa makrofinančne pomoči za Ukrajino začela izvajati novo operativno oceno upravnih in finančnih tokov države. V njej se je pokazalo, da so se ukrajinski sistemi upravljanja javnih financ in drugi finančni tokovi od ocene iz leta 2022 precej izboljšali. Po eni strani se je pohvalila stalna osredotočenost in zavezanost vlade kljub dolgotrajni vojni in poslabšanju razmer v državi ter so se opazili številni dokazi, ki kažejo, da je bilo izvedenih ali se izvaja več reform za izboljšanje ključnih regulativnih vprašanj, sistemov in postopkov. Po drugi strani pa se je v oceni poudarilo, da bo treba številne regulativne reforme preskusiti v praksi, in opozorilo, da bodo morali organi, ko se bodo razmere v Ukrajini normalizirale, posvetiti pozornost več kritičnim področjem.

Leta 2023 je bila pred ukrepom makrofinančne pomoči izvedena operativna ocena Severne Makedonije. V oceni se je ugotovilo, da so bili finančni tokovi in postopki države zadovoljivi ter da so sistemi upravljanja javnih financ na splošno dobri, pri čemer je bil ugotovljen precejšen nedavni napredek.

Za Egipt in Jordanijo sta bili leta 2024 v okviru priprav na njuna zadevna ukrepa makrofinančne pomoči izvedeni operativni oceni. V oceni za Egipt se je pokazalo, da so organi dosegli znaten napredek, med drugim s sprejetjem nove zakonodaje, ki ureja upravljanje javnih financ in bančno poslovanje, ter ugotovilo, da so okvir upravljanja javnih financ in finančni tokovi ustrezni za makrofinančno pomoč, če se ohrani zagon za reforme.

Operativna ocena za Jordanijo je bila druga po letu 2020, v njej pa se je potrdil napredek pri izboljšanju sistemov upravljanja javnih financ in povečanju učinkovitosti javne porabe. Opredeljeni pa so bili tudi nekateri izzivi, kot so omejena neodvisnost in preglednost revizijskega urada, nezadostna uporaba odbora za pregled pritožb v zvezi z javnimi naročili in slabo razvit sekundarni trg državnih vrednostnih papirjev. Kljub tem težavam je bilo v oceni ugotovljeno, da jordanški upravni in finančni tokovi zagotavljajo trdno podlago za izvajanje ukrepov makrofinančne pomoči. Nekatere ugotovljene pomanjkljivosti so se pokazale v pogojih politike, določenih za zadevne ukrepe¹³.

3.2 Vrednotenja

Komisija v skladu s finančno uredbo in ustreznimi sklepi o makrofinančni pomoči po zaključku ukrepov makrofinančne pomoči sistematično izvaja naknadna vrednotenja. Njihov namen je analizirati učinek makrofinančne pomoči na gospodarstvo države upravičenke, zlasti na vzdržnost njenega zunanjega položaja, in oceniti dodano vrednost ukrepanja EU.

¹³ Operativna ocena za memorandum o soglasju za četrti program makrofinančne pomoči Jordaniji je prispevala k oblikovanju več ukrepov, med drugim: (i) zahtevo, da se v letnem poročilu o javnem naročanju povzamejo pritožbe v zvezi z javnim naročanjem in rezultati reševanja sporov, (ii) krepitev neodvisnosti revizijskega urada s postopnim opuščanjem predhodnih revizijskih dejavnosti v enotah za notranjo kontrolo in (iii) znatno razširitev obsega letnega poročila revizijskega urada, in sicer od izdaje, ki zajema dejavnosti iz leta 2025.

Komisija je januarja 2025 objavila skupno naknadno vrednotenje ukrepov makrofinančne pomoči v treh državah vzhodnega sosedstva (Moldaviji, Gruziji in Ukrajini) v obdobju 2017–2020. Za vse tri države je bilo v vrednotenju ugotovljeno, da so ukrepi pozitivno vplivali na vzdržnost dolga in makroekonomsko stabilizacijo države. To je bilo še posebej pomembno za Ukrajino glede na večji obseg ukrepa in zahtevne gospodarske razmere v državi. V vrednotenju je bilo ugotovljeno tudi, da so se s tremi ukrepi uspešno spodbujale pozitivne spremembe na več ključnih področjih reform, tudi na področju upravljanja in boja proti korupciji, in da so bili skladni s širšim okvirom politike EU ter usklajeni s programi reform organov in programi drugih donatorjev.

Komisija je decembra 2025 objavila naknadno vrednotenje ukrepov makrofinančne pomoči v zvezi s COVID-19 za deset partnerskih držav (2020–2022). V vrednotenju je bil ocenjen sveženj makrofinančne pomoči v višini 3 milijard EUR, ki je bil leta 2020 zagotovljen partnericam iz vzhodnega sosedstva, z Zahodnega Balkana in iz južnega sosedstva za ublažitev gospodarskih posledic pandemije COVID-19. V njem je bilo ugotovljeno, da je bil sveženj pravočasen, dobro usmerjen in zelo ustrezen odziv na ekonomski šok brez primere, ki ga je povzročila pandemija COVID-19. Instrument je lahko zagotovil hiter in učinkovit odziv na sistemski zunanji šok, ki je hkrati prizadel več držav, ne da bi to ogrozilo kakovost ukrepanja v okviru makrofinančne pomoči, napredek pri reformah za izboljšanje makroekonomskega upravljanja ali ekonomsko upravljanje in preglednost. Prav tako je spodbujal trajnostno rast in s tem povezane pogoje politike.

Komisija je leta 2025 začela naknadno vrednotenje štirih ukrepov makrofinančne pomoči, zagotovljenih Ukrajini v obdobju 2022–2023, ki so znatno prispevali k takojšnjim potrebam države po financiranju zaradi vojne agresije Rusije (nujna makrofinančna pomoč, izredna makrofinančna pomoč I in II ter makrofinančna pomoč + v višini 1,2 milijarde EUR, 6 milijard EUR oziroma 18 milijard EUR). V vrednotenju se bodo upoštevale izjemne razmere v državi, ki se brani pred vojno agresijo, nujnost potreb po financiranju ter posebnosti zasnove ukrepov, ki iz tega izhajajo.

4. SPLOŠNI RAZVOJ V ZVEZI Z INSTRUMENTOM MAKROFINANČNE POMOČI

4.1 Delovanje instrumenta makrofinančne pomoči

V skupni izjavi Evropskega parlamenta in Sveta o makrofinančni pomoči iz leta 2013¹⁴ je opredeljeno, da je pomoč makroekonomska in finančna, ter navedeno, da „bi morala biti [namenjena] ponovni vzpostavitvi vzdržnega stanja na področju zunanjega financiranja v državah upravičenkah in na ozemljih s težavami na tem področju“. Zato je treba makrofinančno pomoč kot instrument za izredne razmere učinkovito in pravočasno mobilizirati. Odločanje po rednem zakonodajnem postopku je bilo pogosto opredeljeno kot precej zamudno, kar je precejšnja omejitev za krizni instrument, namenjen hitremu odzivu na plačilnobilančno krizo.

V izjemnih okoliščinah, povezanih s krizo zaradi COVID-19 in vojaško agresijo Rusije proti Ukrajini, pa so bili zadevni svežnji makrofinančne pomoči hitro sprejeti, saj so vse

¹⁴ Sklep št. 778/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. avgusta 2013 o zagotavljanju nadaljnje makrofinančne pomoči Gruziji, UL L 218, 14.8.2013, str. 15.

institucije v celoti izkoristile razpoložljivo postopkovno prožnost. Evropski parlament in Svet sta se v teh primerih dogovorila za uporabo obstoječih nujnih postopkov, zato so bili lahko sprejeti v enem mesecu po predlogih Komisije. Evropski parlament se je skliceval na člen 163 svojega Poslovnika, da je lahko hitro obravnaval zakonodajni predlog in ga sprejel neposredno na plenarnem zasedanju, s čimer je poenostavil posvetovanje z odbori.

Poslovnik Evropskega parlamenta in Poslovnik Sveta določata nujne postopke, ki omogočajo hitro sprejetje v izjemnih primerih. Običajni postopek traja precej dlje, kot kaže predlog Komisije za četrti program makrofinančne pomoči Jordaniji, ki ga je Komisija predložila aprila 2024, sozakonodajalca pa sta ga sprejela aprila 2025. Ta časovni okvir je bil deloma posledica volitev v Evropski parlament junija 2024 in poznejšega ponovnega oblikovanja njegovih odborov. Nasprotno pa je bil peti program makrofinančne pomoči za Jordanijo sprejet veliko hitreje, saj je Komisija predlog podala avgusta 2025, sozakonodajalca pa sta ga odobrila januarja 2026. V primeru Egipta je Komisija zaradi nujne potrebe, da bi se podpora zagotovila v drugi polovici leta 2024, marca 2024 izjemoma predlagala prvi nujni kratkoročni ukrep makrofinančne pomoči na podlagi člena 213 PDEU (ki se uporablja v primerih, ko je potrebna nujna finančna pomoč, ki jo mora sprejeti le Svet). Vendar je predlagala, da se glavna podpora zagotovi z drugim, bolj srednjeročnim ukrepom makrofinančne pomoči po običajnem postopku na podlagi člena 212 PDEU (v katerega sta vključena oba sozakonodajalca).

V zvezi s tem je treba opozoriti, da je bil spremenjen poenostavljeni postopek za sprejetje sklepa Evropskega parlamenta. V nasprotju z nujnim postopkom pri poenostavljenem postopku ni potreben predlog predsednika, naj se predlog obravnava kot nujen, postopek sprejetja pa je racionaliziran, saj je za odobritev potrebnih manj korakov kot pri standardnem postopku. Ta postopek se za potekajoče makrofinančne pomoči še ni uporabil, vendar bi lahko dobro ustrezal nujni naravi makrofinančne pomoči; je dobrodošel korak k morebitnemu povečanju učinkovitosti rednih ukrepov.

4.2 Makrofinančna pomoč v večletnem finančnem okviru 2021–2027

Za sedanje obdobje večletnega finančnega okvira so bile značilne številne krize, izjemno velike geopolitične napetosti in negotovost, ki so prizadele partnerske države EU in povečale njihove strukturne gospodarske ranljivosti. Med njimi so v kronološkem vrstnem redu gospodarske posledice pandemije COVID-19, vojna agresija Rusije proti Ukrajini in nedavno zaostrovanje konfliktov na Bližnjem vzhodu. Glede na navedeno je bilo v zadnjih letih povpraševanje po makrofinančni pomoči veliko, saj se je izkazala za pomemben steber odziva EU na makroekonomsko nestabilnost v njenem sosodstvu (vključno z državami kandidatki), ki dopolnjuje zunanje politike EU in partnerskim državam pomaga pri izvajanju ključnih reform. Glede na svetovne obete, ki so še naprej polni izzivov, bo potreba po zagotavljanju makrofinančne pomoči s strani EU v prihodnjih letih verjetno še naprej velika.

Posojila makrofinančne pomoči so zavarovana z jamstvom za zunanje delovanje v skladu z Uredbo (EU) 2021/947¹⁵ (v nadaljnjem besedilu: uredba NDICI – Globalna Evropa), z 9-odstotno stopnjo rezervacije na ravni portfelja, kot je veljalo v prejšnjih večletnih

¹⁵ Uredba (EU) 2021/947 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. junija 2021 o vzpostavitvi Instrumenta za sosodstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa, UL L 209, 14.6.2021, str. 1.

finančnih okvirih. Ob upoštevanju izjemnih razmer pri posojanju državi v vojni, ki sprva ni bilo podprto s programom izplačil MDS, je bila stopnja rezervacij za Ukrajino določena na 70 %, in sicer od izredne makrofinančne pomoči leta 2022 naprej.

Skupni proračun, prvotno namenjen rezervacijam posojil makrofinančne pomoči, je bil določen na približno 1 milijardo EUR v sedanjem večletnem finančnem okviru, kar pomeni obseg posojil v višini 11 milijard EUR. Glede na znatno podporo EU Ukrajini prek makrofinančne pomoči v letu 2022, višjo stopnjo rezervacij zanjo in vse večje napetosti na Bližnjem vzhodu sta bili do konca leta 2023 porabljeni več kot dve tretjini namenskih rezervacij. V okviru vmesne revizije večletnega finančnega okvira je bilo sklenjeno, da se proračun za rezervacije posojil makrofinančne pomoči okrepi za 180 milijonov EUR. Tako so se lahko mobilizirala zadostna sredstva za financiranje kratkoročne makrofinančne pomoči Egiptu v višini do 1 milijarde EUR in rednega ukrepa makrofinančne pomoči Egiptu v višini do 4 milijard EUR, ki sta ju sozakonodajalca sprejela aprila 2025, hkrati pa je ostalo še nekaj manevrskega prostora za druge ukrepe makrofinančne pomoči do konca leta 2027 (glej oddelek 5 za seznam ukrepov makrofinančne pomoči, financiranih v obdobju 2021–2027).

Zaradi nepredvidljive narave kriz je bistveno, da se v dveh preostalih letih tega večletnega finančnega okvira (2026–2027) ohrani dovolj velik proračun za morebitne prihodnje ukrepe makrofinančne pomoči. S proračunom, ki je bil na voljo na datum poročanja, bi se lahko ob standardni 9-odstotni stopnji rezervacij krilo do 2,2 milijarde EUR posojil. Posojila, odobrena Ukrajini v okviru programa makrofinančne pomoči +, in posojila makrofinančne pomoči v obliki posojil za pospešitev uporabe izrednih prihodkov (18 milijard EUR oziroma 18,1 milijarde EUR) so podprta z manevrskim prostorom v okviru zgornje meje lastnih sredstev in zanje se predhodno ne oblikujejo rezervacije. Zavarovana so z možnostjo črpanja dodatnih lastnih sredstev držav članic, ko so izčrpane vse druge možnosti v okviru obstoječega proračunskega okvira. V primeru ukrepa makrofinančne pomoči v obliki posojil za pospešitev uporabe izrednih prihodkov se znatna finančna podpora zagotavlja z odplačili posojil (vključno z obrestmi in vsemi drugimi stroški, povezanimi s posojilom) iz izrednih prihodkov, ki izhajajo iz imobiliziranih sredstev ruske centralne banke.

4.3 Makrofinančna pomoč, kot je predlagana v naslednjem večletnem finančnem okviru 2028–2034 – predlog Komisije

Komisija je 16. julija in 3. septembra 2025 predstavila predloge za naslednji večletni finančni okvir, vključno s predlogom za program Globalna Evropa¹⁶, glavni instrument financiranja za zunanje delovanje. Cilj programa Globalna Evropa s predlaganim proračunom v višini 200 milijard EUR je podpirati širitev EU, sosedstvo, mednarodna partnerstva in humanitarno pomoč. Poleg tega se lahko za podkrepitev neomajne podpore EU Ukrajini v obdobju 2028–2034 mobilizira dodatnih 100 milijard EUR.

Program Globalna Evropa vključuje razširjeno uporabo finančnih instrumentov, proračunskih jamstev in posojil, podprtih s proračunom EU, da bi se povečal finančni vzvod pri financiranju ukrepov v partnerskih državah. Na podlagi predloga bi se rezervacije za posojila makrofinančne pomoči zagotavljale iz proračuna programa

¹⁶ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa Globalna Evropa, COM(2025) 551 final.

Globalna Evropa, čeprav bi se ukrepi makrofinančne pomoči še naprej upravljali posebej, kot zdaj velja na podlagi uredbe NDICI – Globalna Evropa. S tem bi se ohranilo sedanje medinstitucionalno ravnoesje pri odločanju o makrofinančni pomoči v skladu s skupno izjavo Evropskega parlamenta in Sveta iz leta 2013. Makrofinančna pomoč bi skupaj s predlaganimi posojili, ki temeljijo na politiki, ostala na voljo kot dopolnilni instrument v naboru instrumentov zunanjega financiranja, kar bi EU omogočilo, da se v tesnem sodelovanju z MDS še naprej odziva na plačilnobilančne krize v partnerskih državah.

Začela so se pogajanja o naslednjem večletnem finančnem okviru, Evropski parlament in Svet pa oblikujeta svoji stališči.

5 OBETI ZA PRIHODNOST – UKREPI MAKROFINANČNE POMOČI IN PRORAČUNSKO STANJE LETA 2026

Glede na to, da makrofinančna pomoč ni programljiva in je pogojena s kriznimi razmerami, je težko zagotoviti natančno napoved prihodnjih ukrepov v preostanku sedanjega večletnega finančnega okvira. Ta oddelek je zato osredotočen na ukrepe, ki so bili že odobreni leta 2026, v njem pa se opozarja na morebitne prihodnje ukrepe, pri čemer se poudarja hitro spreminjajoče se geopolitično okolje.

V vzhodnem sosedstvu ima vojna agresija Rusije proti Ukrajini še naprej znaten gospodarski vpliv na regijo. Najbolj izpostavljeni sta Ukrajina in Moldavija. Obe državi sta še naprej odvisni od znatne mednarodne pomoči, pri čemer ima EU v zvezi s tem ključno vlogo.

Voditelji EU so se zaradi nadaljevanja vojne agresije Rusije ter posledično velikih in trajnih potreb Ukrajine po financiranju in obrambi 18. decembra 2025¹⁷ dogovorili, da bodo za obdobje 2026–2027 zagotovili novo posojilo za podporo Ukrajini z omejenimi viri za polno vračilo v višini 90 milijard EUR, financirano z najemanjem posojil EU na kapitalskih trgih in podprto z manevrskim prostorom EU. Posojilo bo vračljivo šele, ko bo Ukrajina prejela reparacije, z mobilizacijo proračunskega jamstva EU v okviru okrepljenega sodelovanja pa se zagotavlja, da bodo finančne obveznosti nesodelujočih držav članic (Češke, Madžarske in Slovaške) ostale nespremenjene.

Na podlagi tega političnega dogovora je Komisija 14. januarja 2026 sprejela zakonodajni sveženj, ki vsebuje predlog o vzpostavitvi posojila za podporo Ukrajini ter spremembe uredbe o večletnem finančnem okviru in uredbe o instrumentu za Ukrajino. Sozakonodajalca sta sveženj o posojilu za podporo Ukrajini sprejela med februarjem in aprilom 2026¹⁸. Z novim okvirom podpore se bo zagotovila znatna proračunska pomoč v višini približno ene tretjine posojila za podporo Ukrajini s kombinacijo instrumentov, vključno z makrofinančno pomočjo in financiranjem, usmerjenim prek instrumenta za Ukrajino in obrambnega dela posojila za podporo Ukrajini.

¹⁷ Sklepi Evropskega sveta z dne 18. decembra 2025.

¹⁸ Uredba (EU) 2026/467 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. februarja 2026 o izvajanju okrepljenega sodelovanja pri vzpostavitvi posojila za podporo Ukrajini za leti 2026 in 2027, UL L, 2026/467, 26.2.2026; Uredba (EU) 2026/468 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. februarja 2026 o spremembi Uredbe (EU) 2024/792 o vzpostavitvi instrumenta za Ukrajino, UL L, 2026/468, 26.2.2026; Uredba Sveta (EU) 2026/469 z dne 23. aprila 2026 o spremembi Uredbe (EU, Euratom) 2020/2093 o določitvi večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027, UL L, 2026/469, 23.4.2026.

Komponenta makrofinančne pomoči se bo osredotočila na pogoje, ki krepijo mobilizacijo domačih prihodkov ter vzdržnost in kakovost javne porabe. Prizadevala si bo za dopolnjevanje z novim programom MDS in bo poskušala obravnavati temeljne vzroke korupcije v javnih financah. Instrument za Ukrajino EU (2024–2027) v višini 50 milijard EUR, katerega cilj je podpirati ključne strukturne reforme na poti pristopa Ukrajine k EU, bo poleg makrofinančne pomoči dopolnjen s posojilom za podporo Ukrajini.

Poleg tega je cilj načrta za rast Moldavije v višini do 1,9 milijarde EUR za obdobje 2025–2027 podpreti gospodarsko zблиževanje države z EU ter ji pomagati pri približevanju članstvu v EU s pospešitvijo reform in izboljšanjem dostopa Moldavije do enotnega trga EU.

V južnem sosedstvu je Tunizija novembra 2022 zaprosila za makrofinančno pomoč v višini 1,2 milijarde EUR, s katero bi se podprle njene potrebe po financiranju glede na poslabšanje svetovnega okolja in visokih mednarodnih cen primarnih proizvodov. Pred tem je bil oktobra 2022 z MDS dosežen dogovor na delovni ravni o novem instrumentu za povečanje financiranja (štiri leta, 1,9 milijarde USD). Vendar odbor MDS programa ni sprejel, ker Tunizija ni mogla izvesti predhodnih ukrepov, zlasti reforme subvencij za gorivo. Potem ko je tunizijski predsednik marca 2023 izrazil nasprotovanje programu MDS, so bili stiki z MDS zmanjšani na najnižjo možno raven, prekinjen pa je bil tudi nadzor po členu IV. Medtem se je zaradi živahnega turizma in stalnih nakazil začasno zmanjšal pritisk na zunanje financiranje v Tuniziji. Komisija je po temeljiti oceni pogojev za makrofinančno pomoč in potrebe Tunizije po zunanjem financiranju pripravljena oblikovati predlog za novo makrofinančno pomoč, ko bo vzpostavljen program MDS, ki bo potrjeval pripravljenost države, da odpravi temeljne vzroke pritiskov na zunanje financiranje. To je bilo potrjeno tudi v okviru celovitega partnerstva med EU in Tunizijo, dogovorjenega julija 2023; vseeno pa je bilo ugotovljeno, da bo treba dodatne reforme obsežno in odločno izvajati.

Libanon je aprila 2022 z MDS dosegel sporazum na delovni ravni (štiri leta, 3 milijarde USD), vendar je doslej pri dolgem seznamu predhodnih ukrepov dosegel le omejen napredek. Njegov BDP se je od takrat še naprej zmanjševal, številne javne institucije pa so prenehale delovati in valuta je dramatično izgubila vrednost, kar je povzročilo široko dolarizacijo libanonskega gospodarstva. Libanonski parlament je januarja 2025 izvolil predsednika, nekaj dni pozneje pa je bil imenovan nov predsednik vlade, s čimer se je končal več kot petletni politični zastoj in so se ustvarili pogoji za nov zagon za reforme in ponovno sodelovanje z MDS. Nova vlada je marca 2025 uradno zaprosila za nov program MDS, kar bi lahko bil pozitiven korak pri reševanju gospodarske krize z mednarodno pomočjo in celovitimi reformami. Od takrat je vlada nekoliko napredovala pri ključnih reformah, tudi s sprejetjem zakonodaje, ki bi delno rešila krizo bančnega sektorja. Take reforme so osnovni pogoj za nov program MDS. Do aprila 2026 pa parlament še ni sprejel ključnih zakonov ali jih je bilo treba ponovno obravnavati, saj temeljne zahteve MDS niso bile v celoti izpolnjene. Čeprav bi lahko dveletni odlog naslednjih volitev prispeval k nadaljnjemu napredku pri teh zakonih, nedavni ponovni izbruh konfliktov v državi in regiji pomeni dodaten izziv za gospodarske reforme. Komisija je pripravljena podpreti celovit program reform z ukrepom makrofinančne

pomoči, ko bodo izpolnjeni pogoji (vključno s posodobljenim izplačevanjem sredstev iz programa MDS po načrtu).

Komisija je pripravljena proučiti prihodnje prošnje za makrofinančno pomoč in bo upravičenim partnericam po potrebi predlagala nove in/ali nadaljnje ukrepe makrofinančne pomoči.

V preglednici 1 je predstavljen pregled prevzetih obveznosti in plačil nepovratnih sredstev v okviru makrofinančne pomoči ter izplačil makrofinančne pomoči v obliki posojil za leta 2023, 2024, 2025 in (okvirno) 2026.

Preglednica 1: Prevzete obveznosti in plačila nepovratnih sredstev v okviru makrofinančne pomoči ter izplačila makrofinančne pomoči v obliki posojil v obdobju 2023–2026 (v EUR)¹⁹

	2023	2024	2025	2026
Odobritve za prevzem obveznosti za nepovratna sredstva v proračunu	45 423 330	57 367 177	59 267 773	61 511 946
Operativne ocene, naknadna vrednotenja	350 000	619 440	331 775	750 000
Drugi morebitni ukrepi makrofinančne pomoči	45 073 330	56 747 737	58 935 998	60 761 946
Prevzete obveznosti skupaj	45 423 330	57 367 177	59 267 773	–
Odobritve plačil za nepovratna sredstva v proračunu	39 880 000	57 367 177	59 267 773	61 511 946
Operativne ocene, naknadna vrednotenja	329 765	749 270	331 775	750 000
Makrofinančna pomoč Moldaviji (Sklep (EU) 2022/563) (zaključena)	10 000 000	5 000 000	–	–
Makrofinančna pomoč Moldaviji (dodatna sredstva) (Sklep (EU) 2023/1165) (zaključena)	22 500 000	22 500 000	–	–
Drugi morebitni ukrepi makrofinančne pomoči	–	–	–	60 761 946
Plačila skupaj	32 829 765	28 249 270	331 775	61 511 946
Neporabljene dodelitve za plačila nepovratnih sredstev	7 050 235	29 117 907	58 935 998	–
Izplačila makrofinančne pomoči v obliki posojil		–	–	–
Tretji program makrofinančne pomoči Jordaniji (zaključen)	200 000 000	–	–	–
Makrofinančna pomoč Moldaviji (zaključena)	40 000 000	45 000 000	–	–
Nujna makrofinančna pomoč Ukrajini (zaključena)	–	–	–	–
Izredna makrofinančna pomoč Ukrajini (zaključena)	–	–	–	–
Dodatna sredstva za makrofinančno pomoč Moldaviji (zaključena)	50 000 000	50 000 000	–	–
Makrofinančna pomoč + Ukrajini (zaključena)	18 000 000 000	–	–	–
Makrofinančna pomoč Severni Makedoniji	–	50 000 000	–	–
Kratkoročna makrofinančna pomoč Egiptu (zaključena)	–	1 000 000 000	–	–
Makrofinančna pomoč Egiptu – redna	–	–	–	1 000 000 000
Makrofinančna pomoč v obliki posojil Ukrajini za pospešitev uporabe izrednih prihodkov (zaključena)	–	–	18 115 700 000	–
Četrty program makrofinančne pomoči Jordaniji	–	–	250 000 000	–
Izplačila vseh makrofinančnih pomoči v obliki posojil skupaj	18 290 000 000	1 145 000 000	18 365 700 000	1 000 000 000

¹⁹ V tej preglednici niso upoštevani predlogi za nove ukrepe makrofinančne pomoči po decembru 2025.